

LIETUVOS BANKO FINANSŲ RINKOS PRIEŽIŪROS TARNYBA

Finansų maklerio ir valdymo įmonių
vadovams

Pagal adresatų sąrašą

DĖL FINANSŲ MAKLERIO IR VALDYMO ĮMONIŲ SEKTORIJE KYLANČIOS PINIGŲ PLOVIMO IR TERORISTŲ FINANSAVIMO RIZIKOS IR PREVENCIJOS REIKALAVIMŲ VYKDYMO

Lietuvos bankas, siekdamas nustatyti ir įvertinti finansų maklerio ir valdymo įmonių patiriamą pinigų plovimo ir teroristų finansavimo (toliau – PP / TF) riziką, atliko finansų maklerio ir valdymo įmonių Lietuvos bankui pateiktų duomenų bei informacijos analizę (duomenų ataskaitinis laikotarpis – nuo 2019 m. sausio 1 d. iki 2019 m. gruodžio 31 d.). Atliktos analizės rezultatai 2020 m. III ketv. buvo pristatyti finansų maklerio ir valdymo įmonių atstovams vykusiame atitikties susitikime.

Šiuo raštu norėtume atkreipti finansų maklerio ir valdymo įmonių vadovų dėmesį į Lietuvos banko atliktos PP / TF rizikų vertinimo analizės rezultatus. Papildomai atkreipiame dėmesį, kad finansų maklerio ir valdymo įmonės, vykdydamos veiklą pagal Lietuvos Respublikos pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymą (toliau – PPTFPĮ) ir kitus teisės aktus, pvz., Lietuvos banko finansų rinkos dalyviams skirtus nurodymus, kuriais siekiama užkirsti kelią pinigų plovimui ir (arba) teroristų finansavimui, turėtų užtikrinti, kad pinigų plovimo ir teroristų finansavimo rizika yra tinkamai nustatoma, vertinama ir imamasi tinkamų ir proporcingų priemonių šioms rizikoms valdyti.

Atkreiptinas dėmesys, kad paprastai mažesnėse įmonėse už pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos sritį būna atsakingas tik vienas arba du asmenys, jie neretai tuo pačiu metu eina ir kitas pareigas (pvz., įmonės direktorius, investicijų strategas, fondo valdytojas). Nors priimant sprendimą, kiek darbuotojų reikia atitikties funkcijai vykdyti, svarbu atsižvelgti į FRD teikiamų paslaugų ar vykdomos veiklos pobūdį ir jų mastą, taip pat į tai, ar taikomos priemonės proporcingos, primename, kad turi būti užtikrinamas tinkamas darbuotojų funkcijų (verslo plėtros ir rizikos valdymo) atskyrimas, kad būtų išvengta interesų konflikto, dėl kurio padidėja arba gali padidėti pinigų plovimo ir teroristų finansavimo rizika. Be to, kelias funkcijas atliekantys darbuotojai turėtų skirti pakankamai laiko PP / TF prevencijos funkcijoms vykdyti ir kompetencijai PP / TF prevencijos srityje stiprinti. Tai ypač aktualu, nes dažniausiai šio sektoriaus įmonės pačios nustato klientų tapatybę ir atlieka klientų sandorių stebėseną, t. y. šių funkcijų perdavimas trečiosioms šalims nėra dažnas.

Pastebime, kad dažnai įmonės prašo, kad klientai investuotinas lėšas pervestų iš ES esančios kredito įstaigos sąskaitos, tačiau kyla rizika, kad įmonės gali per daug pasitikėti kredito įstaigos vykdoma PP / TF prevencija ir bus linkusios aplaidžiau tikrinti, ar PP / TF prevencijos priemonės tam tikrose srityse tinkamai įgyvendinamos. Šiame kontekste atkreiptinas dėmesys į tai, kad įmonių įsipareigojimai pagal PPTFPĮ nesiskiria nuo kitų finansų įstaigų, todėl privaloma vykdyti deramą kliento pažinimo procedūrą ir operacijų bei sandorių stebėseną, įmonei turi būti aiški kliento lėšų kilmė, nesvarbu, iš kokios sąskaitos klientas gauna lėšas. Atkreiptinas dėmesys ir į tranzitinės veiklos riziką, kai klientas naudojasi įmonių paslaugomis ne vien investavimo tikslais, nes savo vardu gauna mokėjimus iš trečiųjų asmenų ir vėliau nurodo įmonei šias lėšas pervesti kitiems asmenims. Įmonei turi būti aiškios kliento atliekamos operacijos, jų tikslas, ekonominis pagrindas ir lėšų šaltinis. Atsižvelgiant į analizės rezultatus, rekomenduotina įmonėms įvertinti, ar tinkamai taikomos kliento

Centrinis bankas, Gedimino pr. 6, LT-01103 Vilnius

Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188607684

Tarnybos duomenys: Žalgirio g. 90, LT-09303 Vilnius, tel. (8 5) 268 0501, (8 5) 268 0502, el. p. frpt@lb.lt

Informacija apie asmens duomenų apsaugą pateikta <https://www.lb.lt/lt/asmens-duomenu-apsauga>

tapatybės nustatymo procedūros ir ar tinkami stebėsenos procesai, o vertinant klientų keliamą riziką svarbu įvertinti tiek teikiamų paslaugų (produktų), tiek kliento, tiek geografijos rizikos veiksnius įvairiais pjūviais.

Pastebima, kad rinkoje atliekama mažai vidinių tyrimų ir dar mažiau pateikiama pranešimų FNTT apie įtartinas pinigines operacijas ar sandorius dėl pinigų plovimo. Atkreipiame dėmesį, kad vidinių tyrimų rezultatai turi būti tinkamai dokumentuojami, o sprendimai neteikti pranešimų dėl įtartinos kliento veiklos taip pat fiksuojami. Taip pat rekomenduotina įvertinti įmonėse organizuojamų dalykinių santykių ir operacijų stebėsenos procesų veiksmingumą, siekiant įsitikinti, ar stebėsenos procesai ir scenarijai tinkamai pritaikyti finansų maklerio ir valdymo įmonių veiklai.

Panašūs finansų maklerio ir valdymo įmonių rizikos veiksniai yra išskiriami ir Lietuvos Respublikos nacionaliniame pinigų plovimo ir teroristų finansavimo rizikos vertinime (toliau – NRV), kuriame nurodoma, kad finansų maklerio ir valdymo įmonės remiasi kitų finansų įstaigų atliekamais veiksmais, susijusiais su PP / TF prevencija, nes didžioji dalis lėšų gaunama iš banko sąskaitų ir labai maža dalis – iš elektroninių pinigų arba mokėjimo įstaigų. Ne visos finansų maklerio ir valdymo įmonės tikrina klientų lėšų šaltinius. Kai kuriose valdymo įmonėse užbiržiniai sandoriai siekia didelę dalį visos apyvartos. Todėl prašome atkreipti dėmesį, kad finansų maklerio ir valdymo įmonės turi pačios taikyti visas PP / TF prevencijos priemones, o ne pasitikėti kitų finansų sektoriaus dalyvių atliekamais veiksmais, taip pat turi tinkamai vykdyti deramo kliento tikrinimo reikalavimus, įskaitant kliento ir naudos gavėjo tapatybės nustatymą.

Norėtume pabrėžti, kad šis sektorius yra pažeidžiamas dėl PP grėsmių ir išlieka pažeidžiamas dėl galimų TF grėsmių, todėl finansų maklerio bei valdymo įmonės privalo ir toliau imtis tinkamų priemonių, padedančių tinkamai identifikuoti PP / TF rizikas, jas vertinti ir valdyti.